

Pytania/odpowiedzi dotyczące umów na dostarczanie produktów rolnych

Pytania/odpowiedzi dotyczące umów na dostarczanie produktów rolnych

1. *Co to znaczy, że umowa ma być zawarta przed dostawą? Czy zawarcie umowy w momencie, gdy producent przyjedzie z towarem można uznać, że też jest zawarta przed dostawą, czy np. umowę należy zawrzeć dzień wcześniej. W praktyce często wygląda to tak, że przyjeżdża rolnik z towarem i chce go sprzedać. Wówczas umowa zawierana jest w chwili sprzedaży. Czy to już jest źle? Jak udowodnić, że umowa została zawarta przed a nie w chwili sprzedaży?*

Z preambuły (motyw 138) rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 wynika, że system umów na dostarczanie produktów rolnych ma na celu uniknięcie pewnych nieuczciwych praktyk handlowych, a także służyć poprawie transmisji cen i dostosowaniu podaży do popytu. Wprowadzenie regulacji z pewnością ma zapobiegać sytuacji, gdy rolnicy są zmuszeni przyjechać pod bramę zakładu skupującego i zawrzeć umowę na warunkach narzuconych przez zakład skupujący. Za optymalną należy uznać sytuację, gdy rolnik zawiera umowę o dostarczenie produktów rolnych przed rozpoczęciem produkcji, gdyż może ocenić: czy jego produkty znajdą nabywcę i za jaką cenę. Świetnym przykładem może być rynek tytoniu, gdzie przedmiotowa kwestia została uregulowana przepisem art.38q ust.3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, który stanowi, że „umowa dotycząca dostarczania tytoniu zawierana jest w terminie do dnia 15 marca roku zbiorów” (a produkcja zaczyna się zwykle w połowie kwietnia). Z kolei z art.168 ust.2 lit. c rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 wynika, że w umowie należy określić m.in. czas jej obowiązywania, terminy dostarczania produktów, ustalenia dotyczące odbioru produktów, skutków wystąpienia siły wyższej. Takie elementy umowy nie są potrzebne, jeśli umowa miałaby być zawierana tuż przed jej wykonaniem. W związku z tym nie można z góry wykluczyć zawarcia umowy z rolnikiem stojącym pod bramą zakładu skupującego. Jednak z pewnością może to być tylko wyjątek od zasady i umowa na pewno będzie poddana kontroli jej ważności w świetle art. 58 Kodeksu cywilnego. Obowiązek przedstawienia dowodu ciąży na nabywcy, a przepisy prawa nie zawierają katalogu takich dowodów. Nie należy mylić daty zawarcia umowy z datą realizacji umowy, która może nastąpić w późniejszym terminie.

2. *Co może być czynnikiem zmiennym wpływającym na cenę?*

Umowa musi zawierać cenę do zapłaty za dostarczone produkty, która jest niezmienna lub jest obliczana przez połączenie różnych czynników określonych w umowie. Czynniki te mogą być np. jakość lub skład dostarczanych produktów rolnych, wskaźniki rynku odzwierciedlające zmiany warunków na rynku np. notowania giełdowe, kursy walut, itp.

3. *Jak określić ilość w umowie w przypadku, gdy umowa zawierana jest np. rok przed dostawą i umowa ma charakter zobowiązania do zakupu każdej dostarczonej ilości owoców, a ilość ta będzie zależała od urodzaju w danym roku?*

Umowa musi zawierać informację o ilości produktów rolnych. W przypadku umów strony w umowie mogą zawrzeć informację np. „o minimalnej ilości”, „o maksymalnej ilości”, „każdej ilości wyprodukowanej w danym gospodarstwie lub na określonych działkach nieruchomości rolnych” itp.

4. ***Czy obowiązek zawierania umów jest ograniczony jakąś kwotą lub ilością, tzn. poniżej którego nie ma obowiązku zawierania umów?***

Przepisy ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych nie przewidują ograniczenia kwotowego odnośnie obowiązku zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych, w przypadku ilości obowiązek zawierania umów nie dotyczy sprzedaży bezpośrednio.

5. ***Czy obowiązek zawierania umów dotyczy tylko sprzedaży czasowej? Czy umowy muszą być zawierane również w przypadku jednorazowej sprzedaży (np. rolnik zgłasza, że ma do sprzedaży 3 świnki)?***

Obowiązek zawarcia umowy dotyczy każdego dostarczenia produktów rolnych należących do sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia PEIR nr 1308/2013.

W tym przypadku nie ma znaczenia, czy umowa zawierana jest na dłuższy okres, czy też dotyczy jednorazowego dostarczenia produktów.

6. ***Czy jeżeli w umowie będzie brakowało jakiegoś jednego elementu to też nakładana będzie kara?***

W zależności od tego jakich produktów rolnych umowa dotyczy musi zawierać co najmniej elementy wskazane odpowiednio w art. 125 lub 127; art. 148 ust. 2 albo art. 168 ust. 4 i 6 rozporządzenia 1308/2013. Brak któregoś z elementów wymienionych w ww. art. skutkować będzie wszczęciem postępowania w sprawie wymierzenia kary pieniężnej.

7. ***Co znaczy, że umowa jest wadliwa?***

Poprzez wadliwość umowy należy rozumieć brak w umowie któregoś z elementów, o których mowa odpowiednio:

- w art. 125 lub 127 rozporządzenia 1308/2013 w przypadku rynku cukru;
- w art. 148 ust. 2 rozporządzenia 1308/2013 w przypadku rynku mleka i przetworów mlecznych;
- art. 168 ust. 4 i 6 w przypadku pozostałych rynków o których mowa w art. 1 ust 2 rozporządzenia 1308/2013 innych niż rynek mleka i przetworów mlecznych oraz rynek cukru.

8. ***Na kim ciąży obowiązek zawarcia pisemnej umowy - na nabywcy czy dostawcy?***

Obowiązek zawarcia pisemnej umowy dotyczy zarówno nabywcy jak i dostawcy produktów rolnych. Jednakże kara pieniężna za brak pisemnej umowy lub za posiadanie umowy niespełniającej warunków określonych odpowiednio w art. 125 lub 127, art. 148 ust. 2, art. 168 ust. 4 i 6 zostanie nałożona na NABYWCE.

9. ***Kogo dotyczy obowiązek zawierania umów? Czy pośredników odsprzedających towar zakupiony od rolnika? Czy przetwórców zakupujących towar od producenta/ pośrednika?***

Zakres podmiotowy został wyznaczony w art.38q ust. 1-2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych. Obowiązek zawierania umów mają dostawcy i nabywcy produktów rolnych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej z wyłączeniem sprzedaży bezpośredniej. Umowa nie jest wymagana również w przypadku, gdy dostawca zbywa produkty rolne nabywcy mającemu formę spółdzielni, której producent jest członkiem, a statut tej spółdzielni lub przepisy i decyzje w nim zawarte lub z niego wynikające, zawierają przepisy o podobnych skutkach jak wymogi umów wynikające z ustaw (z wyjątkiem umów na rynku cukru). Zgodnie z art. 38q ust.2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych obowiązek dotyczy wszystkich pośredników.

10. Co wpisać w umowie w pkt dotyczącym siły wyższej, jeżeli umowa zawierana jest w momencie sprzedaży?

Opisana w pytaniu trudność jest dowodem, że umowa nie powinna być zawierana tuż przed sprzedażą, lecz na początku cyklu produkcyjnego. Można wprowadzić np.: ogólne zapisy wyłączające odpowiedzialność zarówno dostawcy jak i nabywcy w przypadku wystąpienia siły wyższej.

Zgodnie z zapisami art. 2 ust. 2 rozporządzenia PEiR (UE) nr 1306/2013 do celów finansowania WPR, zarządzania nią i monitorowania jej "siła wyższa" i "nadzwyczajne okoliczności" mogą zostać uznane w szczególności w następujących przypadkach:

- śmierć beneficjenta;
- długoterminowa niezdolność beneficjenta do wykonywania zawodu;
- poważna klęska żywiołowa powodująca duże szkody w gospodarstwie rolnym;
- zniszczenie w wyniku wypadku budynków inwentarskich w gospodarstwie rolnym;
- choroba epizootyczna lub choroba roślin dotykająca, odpowiednio, cały inwentarz żywy lub uprawy należące do beneficjenta lub część tego inwentarza lub upraw;
- wywłaszczenie całego lub dużej części gospodarstwa rolnego, jeśli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu złożenia wniosku.

11. Czy można wysłać do ARR projekt umowy, żeby ARR oceniła, czy umowa jest prawidłowo sporządzona?

Odpowiadając na zapytanie dotyczące możliwości dokonania oceny projektu umowy, informuję, że zgodnie z art. 168 ust. 4 i 6 rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013 umowa, w szczególności powinna zawierać następujące elementy:

1. cenę do zapłaty za dostawę, która:
 - jest niezmienna i określona w umowie, lub
 - jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować wskaźniki rynku odzwierciedlające zmiany warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych,
2. ilość i jakość odnośnych produktów, które można dostarczyć lub które muszą zostać dostarczone, wraz z terminem takich dostaw,
3. okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy,
4. szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności,

5. ustalenia dotyczące odbioru lub dostawy produktów rolnych,
6. przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

Jednocześnie informuję, że do kompetencji ARR nie należy ocena poprawności treści przygotowanych projektów umów, tym bardziej, że Prezes ARR może występować w ewentualnie prowadzonych postępowaniach sądowych w przedmiocie wymierzenia kary jako strona postępowania. Ponadto zgodnie z kompetencjami wynikającymi z ustawy o ARR poprawność takich umów będzie w trakcie kontroli oceniał Dyrektor OT ARR.

12. Na kogo będą nakładane kary?

Stosownie do treści art. 40i ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych kary będą nakładane na nabywcę produktów rolnych należących do sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 1308/2013.

13. Czy zgodnie z ustawą, obowiązek zawierania umów mają także producenci kwiatów ciętych i doniczkowych?

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, jeżeli przedmiotem nabycia dostarczanych produktów są kwiaty cięte i doniczkowe, określone w art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 1308/2013, wymienione w załączniku nr I do ww. rozporządzenia to oznacza, że jest to produkt rolny objęty obowiązkiem zawierania umów.

14. Czy należy podpisywać umowy na dostawy mięsa wieprzowego w elementach z innymi zakładami, z kraju lub UE, które dokonują uboju świń, dokonują rozbioru półtuszy na elementy np. karkówka, schab, a następnie elementy te sprzedawane do sklepów, bądź do dalszego przerobu na wędliny w zakładach (należących do pierwotnych zbywców mięsa)?

Każde dostarczanie produktów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, należących do sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 1308/2013, z wyłączeniem sprzedaży bezpośredniej, przez producentów, grupy producentów tych produktów, organizacje takich producentów albo zrzeszenia organizacji takich producentów do pierwszego nabywcy wymaga pisemnej umowy.

15. Czy hurtownie w kraju, sieci handlowe lub sklepy, kupujące mięso lub wędliny muszą zawierać z zakładem umowy?

Tak, jeżeli nabywają produkty rolne znajdujące się w załączniku nr I do rozporządzenia nr 1308/2013.

16. Czy firma ma obowiązek zawierania z każdym swoim dostawcą - pisemnych, określających szczegółowe zapisy - umów na dostawy surowca. Nabywany surowiec pochodzi od przetwórcy/ubojni, która dokonała już rozbioru towaru lub uboju a nie bezpośrednio od rolników czy grup producenckich?

Jeżeli nabywanym surowcem jest produkt wymieniony w załączniku nr I rozporządzenia nr 1308/2013 to istnieje obowiązek zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych.

17. Dotychczasowa działalność firmy wskazuje, iż stosowane są umowy ramowe, które regulują ogólne warunki współpracy. Szczegóły takich transakcji z naszymi dostawcami czy odbiorcami jak cena, ilość czy chociażby termin płatności etc... są uzgadniane na bieżąco drogą mailową lub telefoniczną?

Jeżeli w wypracowanych umowach ramowych nie ma któregokolwiek z elementów określonych w art. 127, art. 148, art. 168 rozporządzenia nr 1308/2013, wówczas w świetle powołanych przepisów umowy takie będą wadliwe.

18. Na jakiej zasadzie mają być zawierane obowiązkowe umowy na dostarczanie produktów w punkcie skupu?

Jeżeli w punkcie skupu nabywane produkty rolne są wymienione w poszczególnych częściach załącznika I do rozporządzenia nr 1308/2013 należące do sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia to ich nabycie objęte jest obowiązkiem zawierania umów.

Umowa musi zawierać elementy określone odpowiednio w art. 127, art. 148 ust. 2, art. 168 ust. 4 i 6 rozporządzenia nr 1308/2013.

19. Czy po przetworzeniu produktu rolnego jego nabywca – jeśli jest przetwórcą staje się producentem rolnym nowego produktu i w świetle nowych przepisów podlegać będzie takim samym wymaganiom jak każdy producent rolny, gdy produktami rolnymi będą odpowiednio:

- żywa świnia, następnie tusza po uboju, mięso, następnie kielbasa , następnie słoik dania gotowego z kielbasą,

- zboże, następnie mąka, makaron, gotowe danie z makaronem,

- rzepak, następnie olej rzepakowy, majonez, następnie sałatka z majonezem,

jeśli na każdym etapie ww. produkty produkowane są przez różnych producentów i nabywane są przez różnych nabywców?

W załączniku nr I do rozporządzenia nr 1308/2013 jako produkty rolne widnieją również produkty powstałe z przetworzenia produktów rolnych. W związku z powyższym jeżeli przedmiotem zawieranej transakcji jest wprowadzenie do obrotu produktu przetworzonego określonego w załączniku nr I do ww. rozporządzenia, wówczas każdorazowe nabycie takiego produktu rolnego wymaga pisemnej umowy.

20. Jeśli w umowach jest zapis o tym, że: „ ...osoba lub osoby je podpisujące w imieniu Sprzedającego i Kupującego potwierdzają, że posiadają niezbędne i ważne pełnomocnictwa do ich zawierania w imieniu i na rzecz reprezentowanych podmiotów... „ to ARR podczas ewentualnej przyszłej kontroli uzna taki zapis za wystarczający pod kątem formalnoprawnym czy też bezwzględnie wymagała będzie od nabywcy aby ten posiadał w umowie podpis producenta zgodny z jego aktualnym KRS w dniu jej podpisania lub stosowne upoważnienie do jego reprezentacji wystawione przez osobę z KRS (wtedy zawsze oryginał takiego upoważnienia potwierdzony notarialnie na jakiś okres nadesłany pocztą poleconą czy wystarczy skan dokumentu przesłanego mailem faksem)?

Umowa powinna być podpisana przez osobę do tego upoważnioną. Kontrolowany powinien posiadać odpowiednie dokumenty potwierdzające upoważnienie do podpisywania umowy.

21. Czy obowiązek zawierania umów bez wyjątku dotyczy wszystkich rodzajów umów, tzn. tych, które uregulowane są w Kodeksie Cywilnym (umowa dostawy, sprzedaży, kontraktacji ... - czyli umów nazwanych) jak również wszelkich ich modyfikacji czyli umów nienazwanych?

Obowiązek zawarcia pisemnej umowy dotyczy zarówno umów nazwanych jak i umów nienazwanych.

22. Wymaganym w umowie jest określenie ceny do zapłaty, jednakże są przypadki, że cena nie zawsze jest taka sama. Co za tym idzie czy możliwe jest zawarcie w umowie zapisu, który mówiłby, że cena zmienna jest w zależności od klasy jakości czy ceny rynkowej?

Umowa zawiera w szczególności cenę za dostawę, która:

— jest niezmienna i określona w umowie; lub

— jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować wskaźniki rynku odzwierciedlające zmiany warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych.

23. Czy np. zamówienie mleka w kartonach w hurtowni wymaga umowy?

Zgodnie z przepisem art. 38 q ust. 1 pkt 2 ustawy dnia 11 marca 2004 r., każde dostarczenie produktów rolnych należących do sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 1308/2013, z wyłączeniem sprzedaży bezpośredniej, przez producentów, grupy producentów tych produktów, organizacje takich producentów albo zrzeszenia organizacji takich producentów do pierwszego nabywcy wymaga pisemnej umowy spełniającej warunki określone m.in. w art. 148 ust. 2 rozporządzenia nr 1308/2013 - w przypadku produktów rolnych należących do sektora, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit p rozporządzenia nr 1308/2013”.

Ponieważ w załączniku I do rozporządzenia nr 1308/2013 w część XVI wymieniono mleko, zatem należy stwierdzić, iż nabycie wymaga pisemnej umowy spełniającej warunki określone m.in. w art. 148 ust. 2 rozporządzenia nr 1308_2013.

24. Czy firma, która prowadzi skup cieląt, przeznaczonych do uboju, kupując od pośrednika też musi zawierać stosowną umowę?

Tak. Zgodnie z art. 38q ust. 2 ustawy o Agencji Rynku Rolnego i niektórych rynków rolnych w przypadku gdy pierwszym nabywcą, nie jest przetwórcą, umowa między kolejnymi nabywcami jest również zawierana na piśmie.

25. Zgodnie z nowymi przepisami w zakresie zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych – wytyczne wskazują, iż w umowie niezbędne jest określenie informacji o ilości i jakości produktów. Czy możliwe jest zapisanie w umowie „ilości w zależności od potrzeb”?

Ilość produktu jest elementem wymaganym w zawieranych umowach. Zapis zastosowany w umowie „ilości w zależności od potrzeb” jest niewystarczający do wskazania ilości produktu.

26. Na jakiej zasadzie mają być zawierane te umowy, co w przypadku kiedy produkty są dostarczane do punktu skupu?

Umowy powinny być zawierane zgodnie z zasadą swobody umów, która umożliwia formułowanie treści umowy i ustalenie sposobu jej wykonania w sposób dowolny na podstawie i w granicach prawa.

W zależności od produktu którego umowa dotyczy musi ona zawierać elementy określone odpowiednio w art. 127, art. 148 ust. 2, art. 168 ust. 4 i 6 rozporządzenia nr 1308/2013.

Jeżeli w punkcie skupu odbywa się nabywanie produktów rolnych wymienionych w załączniku I do rozporządzenia nr 1308/2013 wówczas produkty te są objęte obowiązkiem zawierania umów.

27. W przypadku gdy ogrodnik (działy specjalne rolnictwa), produkujący kwiaty cięte, sprzedaje je w wynajmowanym lokalu/giełdzie kwiatowej, kwiaciarniom i innym podmiotom, a sprzedaż ta nie jest sprzedażą regularną (np. sprzedaż 10 szt. kwiatów do danej kwiaciarni raz na pół roku lub rzadziej) w jaki sposób należy sporządzić umowę?

Jeżeli ogrodnik sprzedaje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do konsumenta końcowego, to wówczas takie nabycie produktów nie wiąże się z obowiązkiem zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych. Jednakże należy mieć na uwadze, iż kara pieniężna za brak pisemnej umowy lub za posiadanie umowy, która nie spełnia wymagań określonych przepisami prawa wymierzana jest w stosunku do nabywcy. W związku z tym powinna nastąpić zmiana sytuacji ogrodnika, Dotąd jego sytuacja była efektem relacji popytu i podaży w okresie, kiedy dysponował produktem. Odtąd będzie mógł liczyć na wcześniejsze zainteresowanie ze strony nabywców i lepszą pozycję w negocjowaniu ceny. Umowa musi być zawarta na piśmie i określać między innymi terminy dostaw, które nie muszą być ściśle określonymi dniami według kalendarza oraz ceny, które nie muszą być stałe.

Natomiast, jeżeli ogrodnik sprzedaje kwiaty nabywcy produktów rolnych w celu przetworzenia produktu, bądź dalszej sprzedaży czy odsprzedaży, to wówczas takie nabycie produktów wymaga zawarcia umowy na dostarczenie produktów rolnych.

28. W jaki sposób w umowie określić cenę kwiatów, jeżeli zależna jest ona od ilości dostępnych danych kwiatów (i innych warunków) w danym dniu na giełdzie – czy należy codziennie podpisywać nową umowę?

Zgodnie z rozporządzeniem art. 168 ust. 4 i 6 rozporządzenia nr 1308/2013 - w przypadku produktów rolnych należących do sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 lit. a, b, d-o oraz q-x rozporządzenia nr 1308/2013 umowa zawiera w szczególności cenę za dostawę, która:

— jest niezmienna i określona w umowie; lub

— jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować wskaźniki rynku odzwierciedlające zmiany warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych.

Umowa powinna być zawarta na jak najdłuższy czas, a przewidywany wpływ relacji popytu i podaży należy ująć jako zmienną mającą wpływ na cenę.

29. Czy ogrodnik powinien zawrzeć umowę ze wszystkimi potencjalnymi klientami (ze wszystkimi kwiaciarniami np. w danym województwie), gdyż nie wie, czy i kiedy dana kwiaciarnia zechce nabyć od niego towar?

Umowy powinny być zawierane zgodnie z zasadą swobody umów, która umożliwia formułowanie treści umowy i ustalenie sposobu jej wykonania w sposób dowolny na podstawie i w granicach prawa. Kara pieniężna za brak pisemnej umowy lub za posiadanie umowy, która nie spełnia wymagań określonych przepisami prawa wymierzana jest w stosunku do nabywcy. W związku z tym powinna nastąpić zmiana sytuacji ogrodnika, Dotąd jego sytuacja była efektem relacji popytu i podaży w okresie, kiedy dysponował produktem. Odtąd będzie mógł liczyć na wcześniejsze zainteresowanie ze strony nabywców i lepszą pozycję w negocjowaniu ceny. Ogródnik może oferować zawarcie umowy określonym nabywcom znacznie wcześniej niż w okresie dostarczania towaru i szukać nabywców dopiero, gdy już dysponuje produktem gotowym do sprzedaży.

30. Podczas sprzedaży kwiatów na giełdzie, jak określić termin dostaw, jeżeli żadna ze stron nie wie, kiedy wystąpi zapotrzebowanie na dany towar?

To na nabywcy jako podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa ryzyko tej działalności i to on – na podstawie swojej wiedzy i przewidywań - musi podejmować decyzje, kiedy będzie potrzebował dany asortyment. Określając termin dostawy można wskazać, że dostawy będą odbywać się np. „nie rzadziej niż”, „w przedziale czasowym”, „raz w miesiącu”, „dostawa do dnia”, „najpóźniej do”.

31. Czy możliwe jest stosowania aneksów do wcześniej sporządzonych umów. Aneksy miałyby dotyczyć zmiany ceny np. w przypadku realizacji długoterminowych dostaw np. zbóż, rzepaku w ciągu roku?

Nowe przepisy nie zakazują aneksowania umów, również w odniesieniu do ceny. Jednak aneksy nie mogą prowadzić do obejścia przepisów art. 38q ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych i rozporządzenia Rady (UE) nr 1308/2013. Jeśli aneks byłby jednostronnie niekorzystny dla producenta rolnego, to nie można wykluczyć stwierdzenia jego nieważności na podstawie art.58 Kodeksu cywilnego.

32. Czy będzie nieprawidłowością jeżeli każda umowa będzie dotyczyła pojedynczej dostawy pomimo długofalowej współpracy z producentem (sztuczne tworzenie umów na jedną dostawę np. sporządzenie umowy w dniu dostawy)?

Z preambuły (motyw 138) rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 wynika, że system umów na dostarczanie produktów rolnych ma na celu uniknięcie pewnych nieuczciwych praktyk handlowych, a także służyć poprawie transmisji cen i dostosowaniu podaży do popytu. Za optymalną należy uznać sytuację, gdy producent rolny zawiera umowę o dostarczenie produktów rolnych przed rozpoczęciem produkcji, gdyż może ocenić: czy jego produkty znajdą nabywcę

i za jaką cenę. Świetnym przykładem może być rynek tytoniu, gdzie przedmiotowa kwestia została uregulowana przepisem art.38q ust.3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, który stanowi, że „umowa dotycząca dostarczania tytoniu zawierana jest w terminie do dnia 15 marca roku zbiorów” (a produkcja zaczyna się zwykle w połowie kwietnia). Z kolei z art.168 ust.2 lit. c rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 wynika, że w umowie należy określić m.in. czas jej obowiązywania, terminy dostarczania produktów, ustalenia dotyczące odbioru produktów, skutków wystąpienia siły wyższej. Takie elementy umowy nie są potrzebne, jeśli umowa miałaby być zawierana tuż przed jej wykonaniem. W związku z tym zawieranie umowy na jedną dostawę powinno stanowić wyjątek od zasady, a regularne zawieranie pojedynczych umów będzie nieprawidłowe.

33. Czy faktura jest umową?

Zgodnie z art.106e ustawy o podatku od towarów i usług faktura nie musi zawierać podpisów, więc nie spełni wymogu pisemnej formy umowy. Zgodnie z art.106i ustawy o podatku od towarów i usług co do zasady faktura jest sporządzana po dokonaniu konkretnej dostawy. A umowa powinna być sporządzona przed dostarczeniem towaru. Wystawienie faktury ex ante jest dopuszczalne tylko w niewielkim zakresie. W związku z tym jest mało prawdopodobne, aby faktura spełniała wszystkie wymogi i stanowiła realizację nakazu zawierania umów w terminie optymalnym dla producenta rolnego.

34. Czy Dyrektor OT ARR może po stwierdzeniu nieprawidłowości wobec każdego nabywcy wymierzyć karę w wysokości 10% wartości nabytych produktów rolnych, jeśli nabycie tych produktów od producenta rolnego nastąpiło bez zawartej lub źle zwartej umowy?

Tak, Dyrektor OT ARR na podstawie art. 40j ust. 1 ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych może wymierzyć karę pieniężną w wysokości 10 % zapłaty w stosunku do każdego nabywcy produktów rolnych w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących obowiązku stosowania pisemnych umów na dostarczanie produktów rolnych (tj. ustalenia, że produkty rolne nabyte zostały wskutek wadliwej umowy).

35. Podczas ewentualnej kontroli, czy wystarczające jest posiadanie przez nabywcę skanów zawartych umów (podpisanych przez strony umów, zarchiwizowanych, nadesłanych pocztą elektroniczną na adresy e-mail zapisanych w umowie, lub faksem na numery faks zapisane w umowie)?

Forma pisemna dochodzi do skutku tylko przez wydanie oryginalnie podpisanego dokumentu. Przesłanie tylko obrazu takiego dokumentu przez pocztę elektroniczną lub faks – bez jego oryginału – nie stanowi spełnienia wymogu formy pisemnej. Za równą z oryginałem można uznać tylko umowę w postaci elektronicznej z bezpiecznym podpisem elektronicznym. Zasadą powinno być, że na etapie kontroli kontrolowany powinien przedstawić umowę w oryginale. Posiadanie skanów zawartych umów jest niewystarczające.

36. Dość częstym przypadkiem zakupu zboża (jakości paszowej) są sytuacje, gdzie przyjmowane są samochody z dostawami zboża, które w pierwszym momencie dostarczane było do elewatora portowego, młyna, kaszarni, słodowni jako zboże konsumpcyjne i dopiero wtedy gdy z jakiś względów produkt ten nie spełniał parametrów określonych w zakładanych umowach, producent lub przedstawiciel producenta podpisywał z innym odbiorcą umowę np. wytwórnią pasz, a doku-

menty wymieniał drogą mailową i przekierowywał transport z portu, kaszarni, młyna (miejsca gdzie odmówiono przyjęcia) - bezpośrednio tego samego dnia do wytwórni pasz szukając najbardziej optymalnego rozwiązania, generującego najniższe dodatkowe koszty transportu...

- co w takich sytuacjach powinien obecnie uczynić nabywca ?

- czy bezwzględnie należy zawsze wymagać aby producent przyjechał do niego osobiście i podpisał stosowną umowę jeszcze przed rozładunkiem ?

Jest pewne, że w takich sytuacjach wymiana dokumentów w oryginale, pocztą nie jest możliwe, gdyż samochód czekałby na rozładunek blisko tydzień czasu nim wszystkie dokumenty dotarłyby do nabywcy ?

Przepisy nie wymagają zawierania umowy osobiście. Strony mogą skorzystać z pełnomocników lub formy elektronicznej (w tym jednak przypadku koniecznym jest posługiwanie się podpisem elektronicznym). Przepisy ustawy o ARR i organizacji niektórych rynków rolnych nie przewidują w takich przypadkach odstępstw od obowiązku zawierania umów przed dostawą produktów rolnych.

37. Czy Pan, który zajmuje się obwoźnym skupem warzyw i owoców od rolników są to różne ilości (100 kg, kilka ton), także powinien zawierać takie umowy?

Jeżeli celem skupującego produkty rolne jest prowadzenie działalności w zakresie dalszej sprzedaży lub przetworzenia produktów to w takim przypadku powinien zawierać umowy nabycia produktów rolnych.

38. Czy w umowie może być zawarte, że cena będzie oscylować między powiedzmy 0,4-2 zł/kg w zależności od jakiś czynników przez co odbiorca może w zależności od różnych warunków zmieniać tą cenę czy ma to być sztywna cena na cały sezon?

Zgodnie z art. 148 ust. 2 oraz art. 168 ust. 4 i 6 rozporządzenia nr 1308/2013, umowa powinna zawierać cenę. Cena ta, w zależności od potrzeb kontrahentów, od specyfiki prowadzonej działalności lub innych czynników, może być określona w umowie jako cena niezmienna lub jako cena obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować m.in. wskaźniki rynku odzwierciedlające zmiany warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych. W związku z tym cena nie musi być sztywna na cały sezon. Jednak tak szerokie widełki ceny prawdopodobnie przekraczają granice opłacalności produkcji rolnej. W związku z tym za optymalną należy uznać sytuację, gdy cena zostanie określona w maksymalnej wysokości z przypadkami możliwości jej obniżenia ze względu na obiektywne mierniki.